

Psychiatrische zorg *centraal*

Deze zomer behaalde de eerste lichting studenten het diploma van de opleiding volgens het GGZ-leerplan. Dit in Nederland unieke leerplan is op maat gemaakt voor studenten die de vierjarige bbl-opleiding Verpleegkundige Geestelijke Gezondheidszorg volgen en werken binnen de GGZ. Initiatiefnemer is het Antes, locatie Delta Psychiatrisch Centrum, die het leerplan samen met het Rotterdams Albeda College ontwikkelde.

Ineke Westbroek

Patiënten wassen en bedden opmaken met de patiënt erin of ernaast. Tot voor kort lagen de accenten op dit soort vaardigheden bij mbo-opleidingen Verpleegkunde, ook in de richting geestelijke gezondheidszorg. De aandacht voor de psychiatrische zorg in de opleiding Verpleegkunde GGZ was tot vier jaar geleden minimaal: weinig ruimte voor gesprekstechnieken en ook weinig interactie tussen de verschillende zorgverleners en disciplines. Bij het aanleren van herkenning van ziek-

tebeelden lag de nadruk op fysieke aandoeningen.

Vijf jaar geleden ging dit competentieprofiel op de schop: het Delta herkende er zich niet in. Met het Albeda College, waarmee al samenwerking bestond, vormde het Delta een stuurgroep, waarbij zes GGZ-instellingen in Zuid-Holland zich aansloten. Samen met deze GGZ-instellingen werd een leerplan ontwikkeld, dat rekening houdt met de landelijke opleidingseisen, maar beter aansluit bij de behoeften van het werkveld.

**Een psychiatrische aandoening
behandel je anders
dan een gebroken been**

Praktijkbehoeften

'De opleiding hield weinig rekening met de ontwikkelingen binnen de GGZ', schetst Marjo van Mullem, praktijkopleider

Albeda en GGZ-instellingen ontwikkelen nieuw GGZ-leerplan

bij Delta. 'Voor psychiatrie kon een deelkwalificatie worden behaald, maar de overige leerstof werd niet nadrukkelijk in de context van de psychiatrie behandeld. Het accent lag meer op theorie en er was te weinig aandacht voor het stimuleren van psychiatrische patiënten tot zelfredzaamheid. Terwijl dat tegenwoordig toch gebruikelijk is binnen de GGZ, vooral met de nieuwste ontwikkelingen, zoals aanbieden van ambulante zorg.'

De vernieuwde opleiding staat geheel in het teken van de psychiatrische zorg

Samen met de GGZ-instellingen inventariseerde het Albeda College de praktijkbehoeften en maakte op basis daarvan een lijst van speerpunten met de gewenste competenties, die moesten worden aangeleerd. Deze werden structureel opgenomen in het leerplan, waarna lesmateriaal werd ontwikkeld. De vernieuwde opleiding staat geheel in het teken van de psychiatrische zorg, waarbij de somatische zorg ruim aan bod komt en de lesinhoud gedeeltelijk is afgestemd op de setting van de gehandicaptenzorg.

Rollenspel

Marianne Galjema is onderwijsleider bij het Albeda College. Als kracht van de opleiding noemt ze het direct inzoomen op de omgang met mensen met psychiatrische aandoeningen: 'die moeten anders worden begeleid dan mensen met een gebroken been.'

De eerste twintig opleidingsweken volgen studenten vijf dagen per week les. Daarna hebben ze één lesdag per week en vier dagen praktijk. Om de opleiding aan te passen aan de meest recente ontwikkelingen binnen de geestelijke gezondheidszorg, zijn er gastlessen en heeft elke bpv-instelling binnen het samenwerkingsverband een eigen contactdocent. Om in de praktijk kennis te nemen van de nieuwste ontwikkelingen in de ambulante zorgverlening, gaan docenten vanaf komend jaar stagelopen bij bpv-instellingen. Voor een goede afstemming tussen onderwijs en werkveld, vinden drie keer per jaar werkveldbijeenkomsten plaats.

Samen met school ontwikkelden de praktijkinstellingen opdrachten, waarbij veel aandacht uitgaat naar signaleren, kennis van ziektebeelden en gesprekstechnieken met patiënten. Studenten oefenen communicatietechnieken via simulatie, vaak in de vorm van rollenspelen met docenten, die hiervoor een acteurstraining hebben gevolgd. In gezamenlijke lessen wisselen studenten die bij de samenwerkende instellingen

werken, ervaringen uit, waaruit tips en tops voortvloeien.

Waardevol, vindt Eveline van Straten. Ze werkt als docent bij het Albeda College: 'Het is belangrijk om met collega's te praten over wat je meemaakt. De aanpak verschilt per instelling. Zo kunnen studenten van elkaar leren. In de ene instelling belanden patiënten die agressief gedrag vertonen direct in de separatiecel, in de andere instelling krijgen ze kans af te koelen in een comfortroom.'

Gesprekstechnieken

Dat uitwisselen vinden de studenten Nertcha Spruit en Anita Klinkhamer zeer waardevol.

'Je leert hoe collega's in andere instellingen omgaan met bijvoorbeeld manipulatief gedrag', noemt Nertcha (33) als sterke kant van de opleiding. 'Sommige patiënten kunnen zich afreageren op anderen, om maar niet met zichzelf aan de slag te hoeven. Er zijn verschillende manieren om hiermee om te gaan.'

Anita (48) moest in het begin wennen aan de opdrachten, die studenten zelfstandig moeten uitvoeren: 'Ik kom nog uit het ouderwetse wereldje van de B-opleiding, onderwijs waarin je opdrachten op een presenteerblaadje kreeg. Toen overzag ik sneller in welke richting ik iets moest zoeken.'

Anita en Nertcha werken al langer dan vijftien jaar in de GGZ en volgen de verkorte tweejarige opleiding naast hun banen in respectievelijk een crisiscentrum en een high care afdeling voor jong volwassenen. Opleiding en werk combineren zij met een druk gezin.

'Pittig', vindt Anita, 'we moeten goed organiseren en plannen om niet in de knel te komen.'

Verruiming van carrièremogelijkheden vormde voor beide ziekenverzorgenden een voorname beweegreden om zich aan te melden voor het GGZ-leerplan.

'Ik wil op een volwassenenafdeling werken', vertelt Anita, die vacatures napluist, 'maar de eisen zijn strenger dan vroeger. Over het algemeen gaat de voorkeur uit naar verpleegkundigen. Met deze opleiding hoop ik meer kans te krijgen.'

Marianne Galjema gaat ervan uit dat dit klopt, maar houdt ook rekening met de effecten van de crisis: 'De eerste groep afgestudeerden heeft allemaal een baan, maar het is niet gelukt om iedereen binnen de praktijkinstelling te houden te houden, wat de bedoeling was.'

Anita en Nertcha zijn in ieder geval blij met de verruiming van hun vakkennis.

Anita: 'We herkennen psychiatrische ziektebeelden en beschikken over methoden voor gesprekstechnieken om mensen op weg te helpen. Dan is het mooi om te zien hoe iemand die verward is binnengekomen uiteindelijk weer verder kan.'

Ineke Westbroek is freelance tekstschrijver